

Manifestări ale xenofobiei în presă

Proiect Finanțat de Comisia Europeană, DG

cu nr. 599379-EPP-1-2018-1-RO

lector. univ. dr. Irina POP

Catedra de Științe Politice și Științele Comunicării

Facultatea IRISPCP

Universitatea din Oradea

Xenofobia față de romi, ca manifestare în presă, înseamnă distribuția de mesaje care defăimează, discreditează, ofensează stigmatizează, intimidează, amenință, cauzează prejudicii sau chiar incită ură[1] și la acțiuni dăunătoare (violență) față de persoanele de această etnie sau/și față de etnia ca atare.

Mesajele xenofobe față de romi pot fi exprimate în știri, reportaje, documentare ca relatări ale unor fapte, reluări/citări din alte surse, editoriale, talk-show-uri, dezbateri, comentarii etc.

Un mesaj transmis prin presă este xenofob când:

NU CONDAMNĂ NEÎNTÂRZIAT, CLAR ȘI CREDIBIL, prin vocea ziaristului responsabil de conținutul legal și moral al produsului mediatic, manifestările în care se:

- a) folosesc nume ofensatoare pentru o persoană de etnie romă sau pentru etnie (Țigan, Cioară, etc);
- b) condamnă sau discreditează explicit o persoană pentru că aparține acestei etnii;
- c) atribuie fapte reprobabile comise de anumite persoane, etniei întregi sau le explică ca reprobabile prin faptul că subiectul are o anumită etnie;
- d) repetat Nu condamnă ofensarea comisă prin numele văzute ofensatoare de către romi sau prin defăimarea, lor
- e) fac amenințări la adresa lor

f) fac instigări la ură la adresa lor.

- în aceleași genuri de presă indicate mai sus, când ziaristul responsabil de conținutul produsului mediatic PERMITE CA INSTITUȚIA SA SĂ MIJLOCEASCĂ AJUNGerea LA PUBLIC:

a) a unor mesaje care expun soluții de eradicare a faptelor reprobabile comise de un infractor ca soluții împotriva etniei (ex: să fie alungați romii; să li se interzică libera circulație; să fie sterilizați, sau chiar să fie trimiși la Bug ...)

g) asumă explicit poziții de exterminare a etniei romilor.

Nu poate fi considerat xenofob produsul mediatic în care se vehiculează:

a) auto-referiri ale unor persoane de etnie romă la ele însele sub numele de Țigan/i:

b) referiri la creații culturale având acest nume: ex. Ioan Budai-Deleanu: Țiganiada; dansul Țigănescul; Portret de Țigancă de Grigorescu; Țiganiii lui Aman, cântecul Țigăncușa (Io soy una gitana),

c) referiri la creații științifice: ex: Franz List, Muzica Țigănească (1856), Angus Fraser, Țiganiii,

d) referiri la nume de produse: mușchi țigănesc, roata țiganului, etc

e) analizele științifice asupra numelor sau istoriei respective făcute în direct.

Proferarea de blesteme, amenințări, injurii, ofense făcute de persoane de etnie romă – care declară explicit acest lucru – NU POT SCUZA MANIFESTĂRI XENOFobe din partea NOASTRĂ. Persoanele respective se fac vinovate și legea și instituțiile care o aplică sunt chemate să sancționeze aceste manifestări și să protejeze societatea de xenofobie.

Din punct de vedere moral – mediatizarea mesajului xenofob – constituie un gest de imoralitate publică, de favorizare a violenței verbale și fizice a oamenilor unii împotriva altora. (Din punctul de vedere al bunelor maniere – al civilizației – este un gest necivilizat, grosolan, chiar.)

Din punct de vedere legal, în România contemporană, discursul xenofob este sancționabil, ca discurs ofensator și discriminator și, respectiv ca discurs de incitare la ură,

prin amenzi și măsuri administrative - de către instituții precum: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD); Consiliul Național al Audiovizualului (CNA); o instanța de judecată civilă.

prin măsuri penale – închisoare – de către instanța de judecată penală.

Codul Penal al României prevede la Art. 369: "Incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă".

Numeroase instituții internaționale și europene – ex FRA – monitorizează xenofobia în general și cea față de Romi în special, pentru că o consideră amenințare publică de tipul atmosferei sociale care a făcut posibilă adoptarea în civilizata Germanie interbelică a Legilor de la Nuremberg, cele care au făcut posibilă prigoana generalizată în toată Europa aliată cu Hitler sau cucerită de el Hitler, a evreilor și a romilor; care au făcut posibil Holocaustul și Porajmos -ul romilor.

[1] Acestea manifestări au fost stabilite ca incompatibile cu prevederile privind egalitatea cetățenilor în majoritatea constituțiilor României. În cea în vigoare, Constituția României din 8 decembrie 1992, amendată în 2003 - Constituția României din 8 decembrie 1991, așa cum a fost modificată și completată prin Legea de revizuire a Constituției României nr. 429/2003, republicată de Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor și dându-se textelor o nouă numerotare, publicată pe site-ul Camerei Deputaților CONSTITUTIA ROMÂNIEI – la art. 4 Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni și la

CONSTITUTIA ROMÂNIEI

art. 6. Dreptul la identitate principiile non-discriminării reafirmă principiul egalității ca fundamental. Art 4 (2) stipulează: (2) Romania este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.